Olli-Pekka Kuusela

22.11.2021

Eduskunnan talousvaliokunnalle aiheesta EU:n kestävän rahoituksen taksonomia: Ilmastoa koskeva delegoitu säädös, E 120/2021 vp

EU:n kestävän rahoituksen taksonomian tavoitteena on selkeyttää ilmaston kannalta kestävien sijoituskohteiden luokituksia finanssialalla. Metsäala on yksi teknisten kriteerien kohteista. Yhteisten pelisääntöjen luominen onkin tärkeässä roolissa, kun yksityistä rahoitusta kanavoituu yhä enenevissä määrin edistämään ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista. Tähän tehtävään sovellettavien kriteerien tulisi kuitenkin luoda enemmän selkeyttä kuin sekaannusta metsäalan eri sidosryhmien keskuudessa.

Suomen metsäteollisuus ja metsäala muodostavat tärkeän osan kansantalouttamme, ja metsistä tuotettu arvonlisä rakentaa myös tulevaisuuden hyvinvointia. Paperi- ja massateollisuuden tuotoksesta menee vientiin lähes 70 prosenttia. Tämän vuoksi on myös teollisuuden etu varmistaa, että vientimaiden asiakkaat voivat olla varmoja tuotteiden ilmastokestävyydestä. Tätä tavoitetta on jo nyt edistetty käyttämällä metsäsertifikaatteja, joilla parannetaan kuluttajien tietoisuutta sovelletuista kestävyyden kriteereistä.

Vaikka onkin periaatteessa hyödyllistä, että taksonomian tavoitteena on luoda yhteisiä EU-tason sääntöjä rahoitusalalle, piilee siinä myös riskejä. EU-maiden tilanteet ja lähtökohdat ovat erilaisia ja siten samaan pakkopaitaan sitoutuminen voi johtaa tehottomiin maakohtaisiin ratkaisuihin.

Haasteena on myös kriteerien mahdolliset rajoittavat vaikutukset innovaatiotoimintaan, jotka ovat oleellisia myös metsäsektorilla kehitettäessä korkeamman arvolisän tuotteita ja palveluita. Emme vielä välttämättä tiedä tarkalleen, mistä tuotteista tai teknologioista tai niiden sovelluskohteista tulee merkittäviä ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen välineitä.

Globaalilla tasolla metsiin ja pitkäikäisiin metsätuotteisiin varastoitunut hiili on merkittävässä roolissa ilmastonmuutoksen hillinnässä. Puutuotteilla voidaan myös korvata fossiilisiin raaka-aineisiin pohjautuvia tuotteita.

Myös Suomessa metsien vuosittainen kasvu sitoo merkittävän määrän hiiltä. Viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana maamme metsät ovat lähes säännöllisesti sitoneet vähintään 20 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttia tonnia – useina vuosina huomattavasti enemmän. Vertailukohtana kotimaan liikenteen päästöt vuonna 2019 olivat noin 11 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttia tonnia.

Suomen metsien kasvu on ollut nousujohteisella uralla 1970-luvulta lähtien ja nyttemmin kasvu on noin kaksinkertainen 70-lukua edeltäviin vuosikymmeniin verrattuna. Tästä kasvusysäyksestä on osiltaan kiittäminen metsänomistajien panostuksia ja investointeja metsitykseen ja aktiiviseen metsien hoitoon. Mutta on myös luonnollista, että ajan kuluessa metsänhoidon tavoitteet ja tavat muuttuvat vastaamaan ajan haasteisiin.

Käynnissä on jo kehityskulku, jossa metsänomistajat ovat vähitellen monipuolistaneet metsänhoitokeinoja. Täytyy muistaa, että esimerkiksi jatkuva metsänkasvatus hyväksyttiin metsälakiin vasta vuonna 2014 eli seitsemän vuotta sitten. Pitkäjänteisessä metsänhoidossa ja metsäsuunnitelmissa seitsemän vuotta on lyhyt aika. Tuleva

metsien kasvu riippuu myös ikäluokkarakenteen kehittymisestä. Nuoret varttuvat metsät kasvavat nopeammin kuin varttuneet metsät.

Metsänhoidon keinoin voidaan lisätä metsiemme hiilivarantoja. Onkin hyvä, että metsänomistajille maksettavien hiilikorvausten markkinoita kehitetään ja otetaan laajemmin käyttöön. Myös taksonomian tulisi tukea markkinoihin pohjautuvaa kehitystä. Olisi myös tarpeen varmistaa, että taksonomiassa määritelty nettonielun perusura muodostaa järkevän vertailukohdan hiilikorvauksille.

Ottaen huomioon metsien merkityksen Suomelle sekä taloudellisista että ilmastonmuutoksen hillinnän näkökulmista, taksonomian laatimisessa olisi pitänyt kuulla eri osapuolia laajasti. Kriteerien tulee olla ymmärrettäviä ja selkeitä. Vaikka metsänomistajat eivät kuulu suoraan taksonomian säännösten piiriin, metsäyhtiöt hankkivat puuta pääosin yksityisiltä metsänomistajilta. Näin ollen on mahdollista, että taksonomian vaikutukset tulevat ulottumaan myös yksityisiin metsänomistajiin. Se lisäisi hallinnollista rasitetta erityisesti pienemmille metsänomistajille.